

II

(Niet-wetgevingshandelingen)

BESLUITEN

BESLUIT (EU) 2015/1582 VAN DE COMMISSIE

van 17 juli 2013

over de maatregelen SA.30704 — 12/C (ex NN 53/10), die Letland ten uitvoer heeft gelegd voor Latvian Mortgage and Land Bank SA — „commercial segment”

(Kennisgeving geschied onder nummer C(2013) 4406)

(Slechts de tekst in de Engelse taal is authentiek)

(Voor de EER relevante tekst)

DE EUROPESE COMMISSIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en met name artikel 108, lid 2, eerste alinea,

Gezien de Overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte, en met name artikel 62, lid 1, onder a),

Na de belanghebbenden overeenkomstig dit artikel te hebben aangemaand hun opmerkingen te maken ⁽¹⁾,

Overwegende hetgeen volgt:

1. PROCEDURE

- (1) Op 19 november 2009 heeft de Commissie twee herkapitalisatiemaatregelen goedgekeurd ten gunste van Mortgage and Land Bank of Latvia ⁽²⁾ (hierna „MLB” of „bank”) voor een totaalbedrag van 72,79 miljoen LVL ([102,5-103,6] miljoen EUR), die aan de bank waren verleend in respectievelijk januari en november 2009 ⁽³⁾ („beschikking van november 2009”).
- (2) Op 1 april 2010 hebben de Letse autoriteiten nog een herkapitalisatiemaatregel ten bedrage van 70,2 miljoen LVL (100 miljoen EUR) aangemeld, die op 23 maart 2010 ten uitvoer werd gelegd. De aanmelding werd ingeschreven op 6 april 2010. De Letse autoriteiten verstrekten de Commissie meer informatie tussen mei 2010 en januari 2012 ⁽⁴⁾.
- (3) Op 26 januari 2012 heeft de Commissie bij besluit ⁽⁵⁾ haar tijdelijke goedkeuring gegeven voor de op 23 maart 2010 verleende herkapitalisatiemaatregel van 70,2 miljoen LVL, een herkapitalisatiemaatregel van 50 miljoen LVL die eind 2011 aan de bank was verleend (als liquiditeitsmaatregel te converteren in kapitaal), een standby-liquiditeitsfaciliteit ten belope van 250 miljoen LVL voor de bank, garanties aan internationale

⁽¹⁾ PB C 130 van 4.5.2012, blz. 42.

⁽²⁾ In het Lets, Latvijas Hipotēku un zemes bankas.

⁽³⁾ Beschikking van de Commissie in staatssteunzaak NN 60/09, Herkapitalisatie van de Mortgage and Land Bank of Latvia van 19 november 2009 (PB C 323 van 31.12.2009, blz. 5).

⁽⁴⁾ Zie voor nadere bijzonderheden de overwegingen 3 tot en met 21 van het besluit tot inleiding van de procedure.

⁽⁵⁾ Besluit van de Commissie in staatssteunzaak SA.30704 (12/C) (ex NN53/10), Aanvullende steunmaatregelen ten behoeve van Latvijas Hipotēku un zemes bankas van 26 januari 2012 (PB C 130 van 4.5.2012, blz. 42).

crediteuren van het commerciële segment van MLB ten bedrage van 32 miljoen LVL en liquiditeitssteun voor 60 miljoen EUR voor de vrijwillige liquidatie (solvent liquidation) van de slechte activa binnen HipoNIA, een vennootschap voor vermogensbeheer die in het bezit was van en gefinancierd werd door MLB. De Commissie heeft besloten de procedure krachtens artikel 108, lid 2, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (hierna „Verdrag”) in te leiden ten aanzien van deze maatregelen voor zover deze noodzakelijk waren voor de herstructurering van het commerciële segment van MLB (hierna „herstructureringsmaatregelen”) en een voordeel hebben opgeleverd voor het segment ontwikkeling, en met betrekking tot het herstructureringsplan van MLB (hierna „openingsbesluit”) ⁽¹⁾. De Commissie had twijfels over de verenigbaarheid van de herstructureringsmaatregelen met de interne markt in het licht van de *mededeling van de Commissie betreffende het herstel van de levensvatbaarheid en de beoordeling van de herstructureringsmaatregelen in de financiële sector in de huidige crisis met inachtneming van de staatssteunregels* ⁽²⁾ (hierna „herstructureringsmededeling”).

- (4) De Commissie heeft belanghebbenden uitgenodigd hun opmerkingen over de herstructureringsmaatregelen in te dienen. De Commissie heeft geen opmerkingen van belanghebbenden ontvangen.
- (5) Op 22 maart 2012 vond een vergadering van de Letse autoriteiten en de Commissie plaats.
- (6) Op 5 april 2012 heeft Letland zijn opmerkingen over het inleidingsbesluit ingediend.
- (7) Tussen mei 2012 en juni 2013 hebben Letland en de Commissie regelmatig informatie uitgewisseld. Letland heeft bij de Commissie een aantal keren informatie ingediend en haar op de hoogte gehouden van de voortgang met betrekking tot het privatiseringsproces voor het commerciële gedeelte van de bank.
- (8) Op 23 mei 2013 heeft de Commissie om nadere inlichtingen verzocht. Bij brief van 3 juni 2013 heeft Letland antwoord gegeven op het verzoek om inlichtingen, uitgezonderd voor de vragen met betrekking tot het segment ontwikkeling van de bank. Tegelijkertijd heeft Letland verschillende toelichtende stukken verstrekt, waaronder een update over de verkoop van het commerciële gedeelte van MLB.
- (9) Op 21 juni 2013 hebben de Letse autoriteiten de Commissie ervan in kennis gesteld dat zij bij wijze van uitzondering een besluit in de Engelse taal aanvaardden.
- (10) Op 28 juni 2013 heeft Letland de Commissie meegedeeld dat het in feite 70,98 miljoen LVL aan HipoNIA had geleend en daarbij het bedrag van de in het inleidingsbesluit tijdelijk geautoriseerde maatregel met ongeveer 11 miljoen LVL had overschreden.

2. FEITEN

2.1. De begunstigde — MLB

- (11) Op 19 maart 1993 werd MLB door de Letse regering opgericht als een staatsbank. Het ministerie van Financiën van de Republiek Letland bezit 100 % van de aandelen van de bank.
- (12) MLB is in Letland een middelgrote bank die retailbankdiensten aanbiedt. MLB heeft een dubbele rol, namelijk als ontwikkelingsbank en als universele commerciële bank ⁽³⁾.

⁽¹⁾ Met name had de Commissie twijfels over de vergoeding van de steuninstrumenten, de stopzetting van de commerciële activiteiten van MLB, het herstel van de levensvatbaarheid op lange termijn van de economische activiteiten van de MLB-groep, de gecontroleerde liquidatie van niet-verkochte commerciële activiteiten en de compenserende maatregelen.

⁽²⁾ PB C 195 van 19.8.2009, blz. 9.

⁽³⁾ Voor meer informatie over MLB, zie overwegingen 22 tot en met 42 van het inleidingsbesluit.

- (13) MLB en haar dochterondernemingen vormen de MLB-groep. Alle dochterondernemingen van de bank zijn betrokken bij activiteiten van commerciële aard. Tot de belangrijkste ondernemingen behoren:
- SIA „Riska investiciju sabiedriba”, een special purpose vehicle (hierna „RIS”);
 - SIA „Hipolizings” (hierna „Hipolizings”), aanbieder van leasingdiensten (vooral leases van voertuigen), met een marktaandeel van 5 % vanaf 30 juni 2011, die exclusief door MLB wordt gefinancierd door middel van een leningfaciliteit van 49 miljoen LVL;
 - IPS „Hipo Fondi” ⁽¹⁾ („Hipo Fondi”), een onderneming voor vermogensbeheer die een fonds voor een overheidsgefinancierde verplichte pensioenregeling (tweede pijler) beheert met 34 miljoen LVL onder beheer (met een marktaandeel van ongeveer 4 %), voor 51 % eigendom van RIS, dochteronderneming van de bank; Hipo Fondi bestond als zelfstandige operationele entiteit maar maakte gebruik van het netwerk van filialen, het verkooppersoneel en de IT-ondersteuning van MLB;
 - SIA „Hipoteku bankas Nekustama Ipasuma Agentura” (hierna: „HipoNIA”) is een beheersmaatschappij voor het beheer van een vermogensportefeuille van onrendabele activa ⁽²⁾, die uitsluitend door MLB wordt gefinancierd.
- (14) Overeenkomstig het in de overwegingen 45 tot en met 95 van het inleidingsbesluit beschreven herstructureringsplan wordt MLB omgevormd tot een volwaardige ontwikkelingsbank (d.w.z. een bank voor de ondersteuning van structurele, economische en maatschappelijke beleidsvoering namens de staat, in overeenstemming met haar overheidstaken). Om dat doel te bereiken worden de commerciële activiteiten van de bank afgestoten.
- (15) Letland heeft een onafhankelijke externe adviseur benoemd om een concept voor ontwikkelingsinstellingen in Letland op te stellen. Op 11 februari 2011 werd het eerste ontwerpverslag over de optimalisering van het stelsel van financiële ontwikkelingsinstellingen in Letland voorgelegd aan de Commissie en aan het Internationaal Monetair Fonds (IMF).
- (16) In het ontwerpverslag wordt naast andere onderwerpen de oprichting van één enkele ontwikkelingsinstelling (hierna „single development institution” of „SDI”) aanbevolen en wordt erkend dat het noodzakelijk is de onafhankelijkheid daarvan te garanderen, door te voorzien in een bijzondere oprichtingswet en door onafhankelijke besluitvormingsorganen in te stellen. In dat verband vermeldt het ontwerpverslag dat het noodzakelijk is de functionele structuur van de SDI vanaf de grond uit te bouwen, op basis van een volledige evaluatie van bestaande programma's en de functionele en personeelsbehoeften daarvan, met name met betrekking tot de risico-evaluatie en de bestuursfuncties.
- (17) Voort wordt gewezen op de behoefte aan overheidsingrijpen door middel van indirecte instrumenten (individuele en portefeuillegaranties, risicokapitaal, mezzaninefondsen, enz.) en op de noodzaak grote directe kredietverlening stop te zetten en directe interventies alleen te laten als mogelijkheid in geval van zeer specifieke en gerechtvaardigde gevallen (microkredieten, landbouwers, enz.).
- (18) Volgens het ontwerpverslag zou indirecte doorgifte van door de overheid ondersteunde kredietverlening de toegang tot deze programma's voor potentiële begunstigden versterken en zouden zowel de kostenefficiëntie van de distributie als de samenwerking met de commerciële bankensector hierdoor verbeteren.

2.2. De herstructureringsstrategie: verkoop door MLB van haar commerciële activiteiten

- (19) In overeenstemming met het aanvullend memorandum van overeenstemming van juli 2010 werd een onafhankelijke adviseur belast met het opstellen van het herstructureringsplan voor MLB. Deze adviseur had als opdracht scenario's voor te bereiden voor de herstructurering van de bank, hetzij in de zin van een mogelijke afsplitsing

⁽¹⁾ Hipo Fondi is een zelfstandige vermogensbeheerder met een eigen boekhouding en zelfstandig beheer. Een groot deel van de onderneming ([42-43 %]) behoort toe aan actieve aandeelhouders.

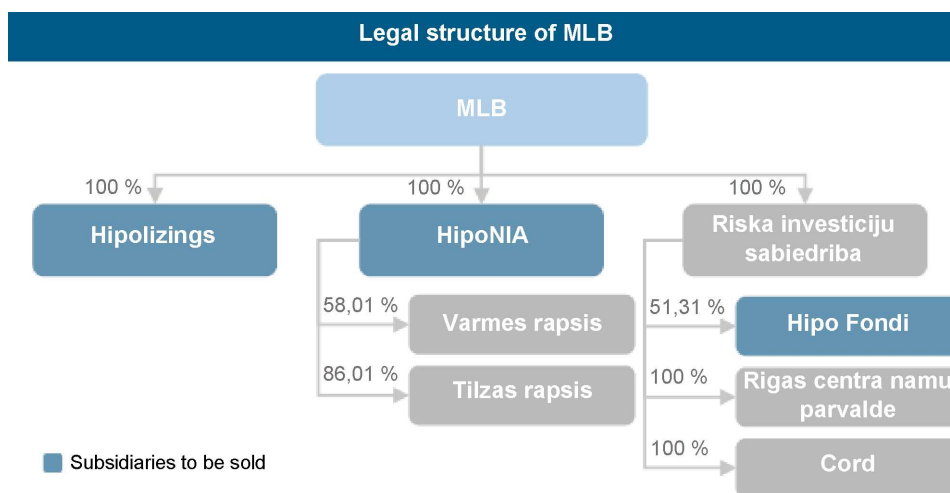
⁽²⁾ Het gaat hoofdzakelijk om leningen en vastgoed.

van de activa en passiva voor financiering van ontwikkelingsactiviteiten en dit met het oog op de privatisering van de commerciële activiteiten van de bank, hetzij in de zin van een herstructurering waarbij het commerciële segment kon worden verkocht en het ontwikkelingssegment zou achterblijven.

- (20) Na analyse van de financiële situatie van de bank concludeerde de onafhankelijke adviseur in het herstructureringsplan van april 2011 (hierna „herstructureringsplan van april 2011”) dat het beste scenario een tijdige verkoop van de commerciële activa van MLB inhield.
- (21) Op 1 november 2011 hechtte de Letse regering haar goedkeuring aan de in het herstructureringsplan van april 2011 aanbevolen verkoopstrategie en met name de verkoop van het commerciële segment van MLB in zes bundels.
- (22) De entiteiten van de MLB-groep die als wettelijke entiteit zouden worden verkocht door middel van een aandelen-transactie, zijn weergegeven in grafiek 1.

Grafiek 1

Overzicht van de wettelijke entiteiten die tot de MLB-groep behoren ⁽¹⁾

Bron: Letse autoriteiten

- (23) Op 31 augustus 2011 waren de te verkopen activa en passiva van het commerciële segment van MLB de volgende:
- een portefeuille van commerciële leningen en aandelen in dochterondernemingen (HipoNIA, Hipolizings, and Hipo Fondi) ten belope van 238,8 miljoen LVL;
 - deposito's ten bedrage van 356,1 miljoen LVL.
- (24) Het verkoopproces vond plaats met de hulp van een gereputeerde externe adviseur. Aanvankelijk werd contact opgenomen met 121 potentiële kopers. 98 onder hen ontvingen een teaser, van wie 18 een geheimhoudingsovereenkomst hebben ondertekend, 51 waren niet geïnteresseerd en 29 hebben niet geantwoord. Op 16 december 2011, aan het einde van de eerste fase van het verkoopproces, waren negen voorlopige offertes binnen. Op 11 januari 2012, tijdens de tweede fase van het verkoopproces, dienden drie potentiële kopers een verbeterde offerte in, handhaafden zes hun voorlopige offerte en was er één nieuwe offerte binnengekomen. Al deze potentiële investeerders kregen toegang tot de dataroom. In deze fase van het proces trokken drie potentiële kopers zich terug uit het proces en gaf er één blijk van belangstelling in delen van twee bundels (bundels 2 en 3)

⁽¹⁾ Alleen dochterondernemingen waarin de groep een aandeel van meer dan 50 % heeft, worden weergegeven.

zonder een specifieke offerte in te dienen. Bijgevolg waren op 16 maart 2012 definitieve offertes van vier potentiële investeerders binnen, in de meeste gevallen voor één van de bundels hoewel één potentiële koper een offerte voor drie bundels indiende.

Bundels

- (25) De op 1 november 2011 door de Letse autoriteiten goedgekeurde verkoopstrategie bestond erin de activa en passiva van MLB aanvankelijk te verdelen in zes afzonderlijke bundels in overeenstemming met beproefde belangstelling van de markt. Tijdens het verkoopproces werd bundel 3 verder gesplitst in twee afzonderlijke bundels 3A en 3B. De bundels werden verkocht aan afzonderlijke kopers en de resterende activa en passiva van ML B werden overgedragen aan het segment ontwikkeling. Het proces werd voltooid en alle bundels waren overgedragen tegen 30 juni 2013. De bundels bestonden uit:
1. bundel 1 ⁽¹⁾ en bundel 2 ⁽²⁾, met daarin de meeste commerciële leningen en deposito's, die werden verkocht. Het proces werd materieel afgerond op 24 november 2012. De overige commerciële voorwaarden zullen in 2013 worden vastgesteld (compensatie van koper [...] ^(*) ([...]LVL) en [...] in overeenstemming met de overeenkomst inzake verkoopvoorwaarden ([...]LVL met [...]);
 2. bundel 5 bevat Hipolizings, de leasingonderneming van MLB, die op 1 augustus 2012 werd verkocht, terwijl bundel 6 bestond uit door Hipo Fondi beheerde pensioenplannen van de tweede pijler, en werd in november 2012 verkocht. De verkoop van Hipo Fondi, de overblijvende lege vennootschap, zal in 2013 plaatsvinden;
 3. bundel 3 bestaat uit rendabele bedrijfsleningen met betrekking tot projectontwikkeling en bouw. Deze bundel werd opgesplitst in bundels 3A en 3B om het afstotingsproces te vergemakkelijken, aangezien er op de markt geen passende belangstelling hiervoor bestond. Bundel 3A werd op 18 juni 2013 aan een particuliere investeerder verkocht en bundel 3B werd op 28 juni 2013 aan het Letse privatiseringsagentschap (hierna „LPA”) verkocht;
 4. Bundel 4 ⁽³⁾ met betrekking tot HipoNIA werd op 28 juni 2013 verkocht aan het LPA.
- (26) Wat de verschillende verkoopopties voor de bundels 3B en 4 betreft, oordeelden de Letse autoriteiten dat de door de investeerders ingediende offertes voor hen ontoereikend waren en de reële intrinsieke waarde van de daarin vervatte activa (zoals geraamd door een onafhankelijke gereputeerde expert) niet weergaven. Om de verliezen te minimaliseren besloot de staat de bundels 3B en 4 aan het LPA te verkopen.
- (27) Hipo Fondi had, gelet op de offertes van investeerders, verkocht kunnen worden ofwel door middel van een verkoop van een wettelijke entiteit in het kader van de lopende bedrijfsuitoefening, met alle door haar beheerde activa, of door middel van een verkoop van activa. Volgens Letland werd de tweede optie gekozen aangezien onder meer een betere prijs werd geboden voor een activatransactie. Bijgevolg werden bijna alle economische activiteiten van Hipo Fondi verkocht, namelijk de drie pensioenplannen „Rivjera”, „Safari” en „Jurmala”. Naast deze pensioenplannen beheerde Hipo Fondi ook verschillende particuliere portefeuilles en gesloten beleggingsfondsen. Een aantal daarvan zijn reeds afgesloten en de overblijvende worden verder afgewikkeld. Hipo Fondi zal als lege vennootschap blijven bestaan en geen activiteiten beheren. De overblijvende lege vennootschap zou kunnen worden vereffend of verkocht. Voor deze wettelijke entiteit werd een verkoopproces op touw gezet en de minderheidsaandeelhouder van Hipo Fondi ⁽⁴⁾ toonde belangstelling om de aandelen te kopen [...]. De Letse autoriteiten besloten over te gaan tot verkoop aan de minderheidsaandeelhouder wegens de betere financiële resultaten en de snellere afwikkeling dan in geval van vereffening. De verkoop van Hipo Fondi is bijna afgerond. De verkoopovereenkomst is getekend maar de verkoop is nog niet gesloten omdat de Letse toezichthouder, de

⁽¹⁾ Bundel 1 bestaat uit retail- en andere rendabele leningen van kleine bedrijven, met uitsluiting van blootstellingen aan projectontwikkelaars en bouwondernemingen, ten belope van ongeveer 94,6 miljoen LVL in nettoboekwaarde samen met alle termijn- en zichtdeposito's van retailklanten en kleine ondernemingen van 244 miljoen LVL.

⁽²⁾ Bundel 2 bestaat uit rendabele leningen van grote ondernemingen, met uitsluiting van blootstellingen aan projectontwikkelaars en bouwondernemingen, ten belope van ongeveer 27,4 miljoen LVL in nettoboekwaarde samen met alle termijn- en zichtdeposito's van grote ondernemingen van 103 miljoen LVL.

^(*) Vertrouwelijke informatie; weglatingen worden als volgt weergegeven: [...].

⁽³⁾ Bundel 4 bestaat uit aandelen van HipoNIA en intra-groepsleningen van MLB aan HipoNIA ten belope van 41,3 miljoen LVL; na de aankoop zullen de activa van HipoNIA hoofdzakelijk bestaan uit niet-rendabele leningen.

⁽⁴⁾ De minderheidsaandeelhouder van Hipo Fondi, die de lege vennootschap koopt, is niet verbonden met de koper van de voorheen door Hipo Fondi beheerde activa.

Commissie voor financiële en kapitaalmarkten, deze aan een onderzoek onderwerpt. Hipo Fondi bezit geen geregistreerde intellectuele rechten en het geregistreerde handelsmerk „hipo” en de aanverwante rechten zijn in het bezit van MLB. Deze had als partij bij de overeenkomst met de koper geen bezwaar tegen het gebruik van de term „hipo” in de naam Hipo Fondi.

- (28) Wat de verkoop van HipoNIA betreft, heeft MLB op 20 juni 2013 kapitaal ten belope van [...] overgedragen aan HipoNIA. Deze herkapitalisatie was noodzakelijk omdat de overdracht van HipoNIA van MLB aan het LPA voor [...] tegen boekwaarde plaatsvond, met een verschil ten belope van [...] LVL. Dit verschil werd [...] door MLB aangezien het een voorafgaande voorwaarde was zowel voor de staatskas om een lening aan HipoNIA te verstrekken als voor de LPA om de aandelen van HipoNIA te kopen. De totale netto[...] aan MLB uit de transactie bedraagt [...] LVL (d.w.z. [...] aan nettoboekwaarde, na provisies, bij het verrichten van de transactie).

Tabel 1

Overzicht van de bundels en de voorwaarden voor de verkoop

in 000 LVL	Inhoud	Huidige status	Investeerder	Bruto boekwaarde	Netto boekwaarde	Definitieve prijs/Lange-termijn economische waarde	Bruto disconto	Netto disconto	Bruto verlies	Netto verlies
Bundel 1	Rendabele retailingen- en leningen aan kleine ondernemingen	Verkocht	SwedBank	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Bundel 2	Rendabele leningen aan grote ondernemingen	Verkocht	SwedBank	[...]	—	—	[...]	—	[...]	—
Bundel 3A	Rendabele bedrijfsleningen met betrekking tot projectontwikkeling en bouw	Verkocht	Investeerder 2	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Bundel 3B		In verwerking	Privatiseringsagentschap	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Bundel 4	HipoNIA: Vennootschap voor beheer van niet-rendabele activa	In verwerking	Privatiseringsagentschap	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Bundel 5	Hipolizings: lease-maatschappij (voertuigen, ...)	Verkocht	SwedBank	[...]	—	[...]	[...]		[...]	—
Bundel 6	Hipo Fondi: activa-beheer voor door overheid gefinancierd verplicht pensioenfondsen	Verkocht	SEB Bank	—	—	[...]	—	—	[...]	[...]

Bron: Letse autoriteiten

- (29) De totale opbrengst van het verkoopproces was marginaal beter dan voorzien in het basisscenario tegen basisdisconto's in de verkoopstrategie, indien de brutodisconto's uit de verkoopstrategie toegepast worden op de brutoboekwaarden. Er is een verlies van 51,1 miljoen LVL geweest ten opzichte van het verwachte verlies van 56,8 miljoen LVL.

Afhandeling van effectentransacties

- (30) MLB is bezig de overeenkomsten inzake bewaardiensten met haar klanten af te ronden. Zij zal de daaraan verbonden IT-infrastructuur ontmantelen en werknemers ontslaan of elders toewijzen.
- (31) MLB zal in de praktijk haar effectentransacties ook volledig stopzetten. Zij zal alleen de rekeningen van ongeveer 100 cliënten behouden, en daarvan is geen enkele bereikbaar (voornamelijk omdat de meesten dood zijn). Aangezien de bank wettelijk gezien de effecten van deze inactieve cliënten niet onmiddellijk van de hand kan doen, is zij voornemens 1) een licentie aan te vragen om de effectenrekeningen van deze cliënten te verhandelen, en 2) de volle banklicentie die ook bewaardiensten omvatte, in te trekken.

2.3. De herstructureringsstrategie: oprichting van de SDI

- (32) De resterende commerciële activiteiten na de verkoop zullen naar verwachting aan het ontwikkelingssegment worden overgedragen: hieronder vallen onder meer liquide activa ten bedrage van 20,3 miljoen LVL; andere activa voor 7,6 miljoen LVL; zichtdeposito's voor 5,9 miljoen LVL en termijndeposito's voor 1 miljoen LVL; andere passiva voor 1,7 miljoen LVL; en uitstaand aandelenvermogen voor 19,2 miljoen LVL.
- (33) Na de verkoop van de commerciële activiteiten, tegen 30 juni 2013 zal MLB uitsluitend ontwikkelingsactiviteiten bevatten. Zij zal activa ten belope van ongeveer 222,3 miljoen LVL aanhouden.
- (34) In het aanvullend memorandum van overeenstemming deed Letland de volgende toezeggingen aan de Unie en aan het IMF:
- a) Na het afstoten van de commerciële activa van MLB zal Letland het ontwikkelingssegment van MLB fuseren met andere staatsinstellingen om de SDI op te richten. De SDI zou staatssteunprogramma's ten uitvoer leggen door middel van financiële instrumenten die momenteel door MLB, het Letse garantieagentschap, het fonds voor plattelandsontwikkeling en het milieu-investeringsfonds worden beheerd ⁽¹⁾.
 - b) De SDI zal geen particuliere deposito's mogen aantrekken. Zij zal directe kredietverlening vermijden, tenzij wanneer de concessionele hulpprogramma's reeds goedgekeurd zijn of ingeval de kredietverlening: i) samenhangt met de levering van producten die niet door commerciële banken of niet-bancaire financiële instellingen worden aangeboden; ii) afhankelijk is van hooggespecialiseerde kennis die commerciële banken of niet-bancaire financiële instellingen niet bezitten; of iii) een te beperkt volume heeft of te riskant is om te kunnen rekenen op de belangstelling van commerciële banken of niet-bancaire financiële instellingen.
 - c) MLB zal geen nieuwe programma's voor directe kredietverlening opstarten totdat het actieplan voor de SDI is goedgekeurd; alle financiering die aan MLB is toegekend voor de implementatie van nationale financiële engineeringinstrumenten, moet worden gewaarborgd en na oprichting van de SDI volledig daaraan worden overgedragen. Om het professionele toezicht en de transparantie na de oprichting van de SDI te verbeteren, wordt een adviserende raad ingesteld onder het voorzitterschap van het ministerie van Financiën en met leden afkomstig van de belangrijkste ministeries, sociale partners, de vereniging van commerciële banken en befaamde internationale financiële instellingen met deskundigheid op het gebied van ontwikkelingsactiviteiten.
 - d) Zodra de commerciële onderdelen van MLB zijn verkocht of aan het LPA zijn overgedragen, zal het de bank niet meer toegestaan zijn nieuwe particuliere deposito's aan te trekken. De Commissie voor financiële en kapitaalmarkten zal zorgen voor de naleving van deze verbintenissen.

⁽¹⁾ Krachtens het memorandum moesten de Letse autoriteiten tegen 30 juni 2013 een actieplan voor deze fusie voorstellen. De vooruitgang is echter langzaam geweest, vooral omdat de ministeries van Economie en Financiën geen overeenstemming hebben kunnen bereiken over de instelling die belast zou worden met het toezicht op de SDI.

2.4. Beschrijving van de maatregelen waarop het onderhavige besluit betrekking heeft

- (35) Wat de ontwikkelingsactiviteiten van MLB betreft, neemt de Commissie nota van het voornemen van Letland om het stelsel aan financiële ontwikkelingsinstellingen te optimaliseren door deze te consolideren in de SDI. In het inleidingsbesluit werd ervan uitgegaan dat MLB slechts ontwikkelingsactiviteiten zou ontplooiën tot de oprichting van de SDI, die op 31 december 2012 zou plaatsvinden. Dit proces heeft echter vertraging opgelopen en is nog hangende. Aangezien de Letse autoriteiten het SDI-project nog niet hebben afgerond, heeft dit besluit alleen betrekking op het commerciële segment van MLB. Bijgevolg zal het ontwikkelingssegment van MLB in een afzonderlijk definitief besluit worden beoordeeld.
- (36) In het inleidingsbesluit werden de volgende door Letland aan het commerciële gedeelte van MLB verleende maatregelen voorlopig goedgekeurd als reddingssteun:
- a) een herkapitalisatiemaatregel van 70,2 miljoen LVL verleend op 23 maart 2010,
 - b) een herkapitalisatiemaatregel van 50 miljoen LVL verleend einde 2011 (verleend als liquiditeitsmaatregel die in kapitaal moet worden omgezet),
 - c) een standby-liquiditeit ten belope van 250 miljoen LVL,
 - d) garanties aan internationale crediteuren van het commerciële segment van MLB ten belope van 32 miljoen LVL, en
 - e) liquiditeitssteun ten belope van 60 miljoen LVL voor de vrijwillige liquidatie van de slechte activa in HipoNIA.
- (37) Letland heeft informatie verstrekt over het gebruik van deze staatssteun voor de liquidatie van het commerciële segment van MLB. Deze is aangepast om rekening te houden met de implementatie van de verkoopstrategie.
- (38) Het totale benodigde kapitaal voor de onder b) van overweging 36 beschreven maatregel was lager dan aanvankelijk gepland, namelijk 25 miljoen LVL in plaats van 50 miljoen LVL, aangezien de Letse autoriteiten besloten hebben dat MLB zonder banklicentie zou werken, hetgeen het vereiste kapitaalvermogen deed zakken. De kapitaalverhoging van 25 miljoen LVL vond plaats in juni 2012 ⁽¹⁾.
- (39) De onder c) van overweging 36 beschreven standby-liquiditeitsfaciliteit ten belope van 250 miljoen LVL werd voorlopig goedgekeurd en werd aan MLB ter beschikking gesteld vanaf 1 januari 2012 tot de voltooiing van het verkoopproces, om als noodliquiditeit te kunnen dienen. Op 30 mei 2013 was de gebruikte liquiditeitssteun aanzienlijk lager geweest dan het verwachte maximumbedrag (50 miljoen LVL) omdat er geen run op de deposito's had plaatsgevonden en het herstructureringsproces vlot was verlopen. Momenteel staat er nog een schuldsaldo van 25 miljoen LVL open dat naar verwachting tegen 31 december 2013 zal zijn terugbetaald.
- (40) De onder d) van overweging 36 beschreven garanties ten belope van 32 miljoen LVL moesten aan internationale crediteuren van MLB worden verstrekt met betrekking tot het commerciële segment. Aangezien de verkoop van het commerciële segment van MLB en de herstructurering ervan in een ontwikkelingsbank ingevolge de contracten hadden kunnen worden beschouwd als een wanbetaling, was deze maatregel noodzakelijk om passiva te waarborgen ingeval deze internationale crediteuren de vooruitbetaling van leningen aan MLB hadden geëist. Het bedrag aan noodzakelijke garanties voor het commerciële gedeelte is echter lager uitgevallen dan de verwachte 32 miljoen LVL aangezien slechts enkele internationale crediteuren aanvullende veiligheidsmaatregelen hebben geëist. Vanaf 30 mei 2013 bedroeg het vereiste niveau van garanties volgens de prognose 12,4 miljoen LVL.
- (41) De onder e) van overweging 36 beschreven liquiditeitssteun is hoger uitgevallen dan het voorlopig door de Commissie goedgekeurde bedrag en lag op 71 miljoen LVL in plaats van 60 miljoen LVL. De verhoging was noodzakelijk aangezien een gedeelte van bundel 3 niet op de markt was verkocht maar daarentegen aan HipoNIA was overgedragen, hetgeen het noodzakelijke financieringsbedrag dus verhoogt. Deze liquiditeitssteun zal naar verwachting terugbetaald zijn op 31 december 2018.

⁽¹⁾ De totale herkapitalisatie van 2010 en 2012 respectievelijk bedraagt bijgevolg 95,2 miljoen LVL (70,2 miljoen LVL plus 25,0 miljoen LVL).

- (42) Letland heeft de Commissie dus verzocht de stijging van de liquiditeitssteun met 11 miljoen LVL goed te keuren. In dit verband heeft Letland geargumenteed dat het totaalbedrag aan steun voor de uitfasering van het commerciële segment van MLB lager ligt dan het voorlopige goedgekeurde steunbedrag.

Tabel 2

Overzicht van de goedgekeurde staatssteun vs. verleende staatssteun

(situatie in mei 2013)

Liquiditeitssteun aan MLB	
Bedrag voorlopig goedgekeurd door de Commissie op 26 januari 2012	250,0 miljoen LVL
Bedrag verleend in december 2011	50,0 miljoen LVL
Liquiditeitssteun aan HipoNIA	
Bedrag voorlopig goedgekeurd door de Commissie op 26 januari 2012	60,0 miljoen LVL
Bedrag verleend in juni 2013	71,0 miljoen LVL
Garanties	
Bedrag voorlopig goedgekeurd door de Commissie op 26 januari 2012	32,0 miljoen LVL
Bedrag verleend in juni 2012	12,4 miljoen LVL
Kapitaal	
Bedrag voorlopig goedgekeurd door de Commissie op 26 januari 2012	70,2 miljoen LVL + 50,0 miljoen LVL
Bedrag verleend in juni 2012	70,2 miljoen LVL + 25,0 miljoen LVL
Totale staatssteun	
Bedrag voorlopig goedgekeurd door de Commissie op 26 januari 2012	462,2 miljoen LVL
Huidige raming van het bedrag aan steunmaatregelen	228,6 miljoen LVL

2.5. Redenen voor het inleiden van de procedure

- (43) In de herstructureringsmededeling ⁽¹⁾ zijn de staatssteunregels vastgesteld die van toepassing zijn op de herstructurering van financiële instellingen in de huidige crisis. Volgens de herstructureringsmededeling moet de herstructurering van een financiële instelling in het kader van de huidige financiële crisis, wil zij verenigbaar zijn met artikel 107, lid 3, onder b), van het Verdrag:

- gepaard gaan met een voldoende eigen bijdrage door de begunstigde (lastenverdeling);
- voldoende maatregelen ter beperking van de verstoring van de mededinging bevatten;

⁽¹⁾ Mededeling van de Commissie betreffende het herstel van de levensvatbaarheid en de beoordeling van de herstructureringsmaatregelen in de financiële sector in de huidige crisis met inachtneming van de staatssteunregels (PB C 195 van 19.8.2009, blz. 9).

— leiden tot een herstel van de levensvatbaarheid van de bank of aantonen hoe deze op gecontroleerde wijze kan worden afgewikkeld.

- (44) In het inleidingsbesluit heeft de Commissie haar voorlopige goedkeuring gegeven aan de reddingssteun, overwegende dat de in overweging 36 omschreven maatregelen passend waren omdat zij tot doel hadden de bedreiging voor de Letse economie ten gevolge van de problemen van MLB af te wenden. De Commissie oordeelde ook dat deze maatregelen noodzakelijk waren en voor de Letse regering de beste prijsoplossing vormden om de commerciële activiteiten van de bank af te wikkelen. Toch had de Commissie twijfels over de evenredigheid van de steun en verzocht zij om meer informatie hierover.

Waarborgen tegen onwettige verstoring van de concurrentie — Stopzetting van commerciële activiteiten

- (45) Volgens de verkoopstrategie zouden de meeste economische activiteiten van het commerciële segment van MLB worden stopgezet en in bundels verkocht en de dochterondernemingen Hipolizings en Hipo Fondi zouden afzonderlijk van de bank worden verkocht. Het oordeel van de Commissie hierover was positief.
- (46) Met betrekking tot de gecontroleerde liquidatie van de bank concludeerde de Commissie dat meer informatie nodig was over de verenigbaarheid van de steun voor stopzetting van de commerciële activiteiten van MLB. Met name werd de Letse autoriteiten door de Commissie verzocht mee te delen welke precieze mijlpalen in het vooruitzicht werden gesteld voor de verkoop van activiteiten alsmede meer informatie over niet verkoopbare activiteiten te verstrekken.
- (47) Met betrekking tot het voortzetten van economische activiteiten zouden slechts twee entiteiten, namelijk Hipolizings en Hipo Fondi, verkocht worden als zelfstandige juridische entiteiten. Gelet op hun beperkte marktaanwezigheid ⁽¹⁾ en de tijdige verkoop ervan door de bank kwam de Commissie tot de voorlopige conclusie dat de steunmaatregelen passend waren.

Herstel van de levensvatbaarheid op lange termijn van de economische activiteiten van de MLB-groep

- (48) In het openingsbesluit verzocht de Commissie de Letse autoriteiten nader toe te lichten hoe ervoor wordt gezorgd dat zelfstandig bestaande entiteiten (Hipolizings and Hipo Fondi) na de verkoop levensvatbaar blijven. Meer bepaald wenste de Commissie te vernemen wie na de verkoop in plaats van MLB de die hiervoor noodzakelijke infrastructuur of financiering zou verstrekken.

Gecontroleerde liquidatie van niet-verkochte commerciële activiteiten

- (49) Hoewel de verkoopstrategie informatie bevat over de voorwaarden voor een gecontroleerde liquidatie van commerciële activiteiten, betwijfelde de Commissie in het inleidingsbesluit of er voldoende waarborgen aanwezig waren tegen onwettige verstoring van de concurrentie.
- (50) De Commissie verzocht de Letse autoriteiten met name de verkoop tijdig af te ronden en extra maatregelen voor te stellen om ervoor te zorgen dat de bank haar commerciële producten op een onaantrekkelijke wijze zou prijzen en voorschotten op bestaande leningen zou plafonneren.

3. OPMERKINGEN VAN BELANGHEBBENDEN

- (51) De Commissie heeft geen opmerkingen van belanghebbenden ontvangen.

⁽¹⁾ Hipolizings heeft een marktaandeel van 5 % in de leasingmarkt en Hipo Fondi heeft een marktaandeel van 4 % op de markt van het beheer van pensioenen van de tweede pijler.

4. OPMERKINGEN VAN LETLAND OVER HET INLEIDINGSBESLUIT

- (52) Op 5 april 2012 heeft Letland opmerkingen over het inleidingsbesluit ingediend waarna de lidstaat zijn standpunt met regelmatige bijdragen heeft aangevuld tot juni 2013 ⁽¹⁾.
- (53) In het algemeen verdedigt Letland het standpunt dat voor MLB aan alle criteria voor verenigbare staatssteun is voldaan, omdat: i) het commerciële segment vereffend is; ii) het resterende ontwikkelingssegment handelt binnen een strikt productaanbod (werkingssfeer), en iii) de vergunning van de achterblijvende instelling zal worden ingetrokken, waardoor deze dus niet concurreert met commerciële banken op het gebied van financiering.
- (54) Wat het *ontwikkelingssegment* van MLB betreft, heeft Letland uitgebreid geïnformeerd ⁽²⁾. Niettemin is verduidelijkt dat er nog geen definitieve overeenkomst is bereikt over de oprichting van de SDI, die geacht wordt het ontwikkelingssegment van MLB over te nemen. Letland heeft verklaard dat een gezamenlijk actieplan van de betrokken ministeries en de externe deskundige over de oprichting van de SDI voorzien was voor 2 augustus 2013 en dat deze werkzaamheden zouden voortduren in 2013. De streefdatum voor de oprichting van de SDI is echter nog onduidelijk.
- (55) Om deze reden heeft Letland verzocht de oprichting van de SDI voor de beoordeling van staatssteun te behandelen in een afzonderlijke procedure en niet in de procedure over het commerciële segment van MLD.
- (56) Wat *garanties tegen onwettige concurrentievervalsing* betreft, wordt volgens Letland verzekerd, door middel van de ingevoerde regelingen, dat er geen directe concurrentie ontstaat tussen het commerciële segment van MLB en andere commerciële banken. MLB heeft nieuwe leningverstrekking stopgezet vanaf november 2009. Wat de deposito's betreft, was aanvankelijk behoefte aan actief beheer van de depositobasis om extra staatssteun in de vorm van liquiditeitssteun te vermijden tot de voltooiing van de verkoop. Deposito's met betrekking tot het commerciële segment van MLB werden uiteindelijk verkocht als onderdeel van de bundels 1 en 2, terwijl betalingskaartverrichtingen en het netwerk van geldautomaten ontmanteld werden.
- (57) HipoNIA, die leningportefeuilles van MLB heeft gekocht, verleent geen aanvullende financiering aan haar cliënten. Gelet op de staat van deze leningen (die bijna allemaal meer dan 90 dagen achterstallig zijn en waarvoor pogingen tot herschikking zijn ondernomen) heeft dit met name in bijna alle gevallen geleid tot de overname van het goed door HipoNIA.
- (58) Met betrekking tot het *commerciële segment* is door Letland een volledig tijdpad voor de verkoop of de vereffening van activa ingediend, zijn de voornaamste bakens van het proces uitgezet en is de Commissie op de hoogte gebracht van de voortgang en de feitelijke data van de verkoopovereenkomsten. Letland heeft te kennen gegeven dat alle balansposities met betrekking tot het commerciële segment tegen januari 2014 zullen zijn opgegeven.
- (59) Letland heeft een gedetailleerd overzicht verstrekt van de bedragen van staatssteun die in werkelijkheid aan het commerciële segment van MLB zijn verleend (namelijk liquiditeitssteun aan MLB ten bedrage van 12,4 miljoen LVL, kapitaalmaatregelen ten bedrage van 95,2 miljoen LVL en liquiditeitssteun ten bedrage van 71 miljoen LVL aan HipoNIA). Letland heeft erop gewezen dat het totale steunbedrag dat MLB nodig had voor haar commerciële afdeling lager is dan oorspronkelijk was aangenomen (en als voorlopige steun was goedgekeurd in het inleidingsbesluit).
- (60) Volgens Letland komt geen enkele van de steunmaatregelen rechtstreeks ten goede aan de commerciële activiteiten die na de verkoop door Hipolizings en Hipo Fondi zullen worden voortgezet. De kernactiviteiten van MLB werden opgesplitst in drie bundels en verkocht in de vorm van een verkoop van activa. Geen van deze bundels vormt een onderneming in de zin van artikel 107, lid 1, van het Verdrag; volgens Letland worden de economische activiteiten na de verkoop niet voortgezet en zullen de bundels niet profiteren van de staatssteun die vóór de verkoop was ontvangen.
- (61) Letland stelt zich op het standpunt dat alleen de verkoop van bundel 4 (Hipolizings) een voortzetting van economische activiteit kan vormen. Hipolizings zal echter een zeer klein gedeelte vormen van de groep waartoe de koper ervan behoort (minder dan 0,1 %) en [...]. [...] Door de verkoop wordt de levensvatbaarheid op lange termijn gegarandeerd en zal de levensvatbaarheid van de koper niet in gevaar komen. Voorts bezit Hipolizings slechts een zeer klein marktaandeel van 5 %. Daarnaast heeft deze onderneming slechts in beperkte mate en op indirecte wijze geprofiteerd van de steun aan MLB; haar bestaande contractuele regelingen hoefden niet

⁽¹⁾ De voornaamste bijdragen dateren van 15 april 2013 en 3 juni 2013.

⁽²⁾ Over het ontwikkelingssegment wordt geen gedetailleerde informatie gegeven omdat dit segment niet het voorwerp van dit besluit vormt.

onverwachts te worden beëindigd en zoals de andere ondernemingen die de bank bezat, hoefde deze onderneming niet door een noodlijdende eigenaar te worden verkocht. Gelet op het zeer beperkte steunbedrag voor Hipolizings is Letland van oordeel dat deze onderneming na de verkoop en de volledige integratie in de koper niet van steun zal profiteren.

- (62) Wat betreft de lege vennootschap Hipo Fondi die aan particuliere investeerder is verkocht, doet Letland de toezegging dat [...].
- (63) Met betrekking tot de overdracht van activa van MLB aan HipoNIA en de daaropvolgende verkoop daarvan, is Letland het eens met de voorlopige bevindingen van de Commissie in het inleidingsbesluit, dat de overdracht geen staatssteun inhoudt.
- (64) Met betrekking tot de kapitaalverhoging voor het commerciële segment van 2012, wordt door Letland verduidelijkt dat deze verhoging uit twee gedeelten bestond: het eerste was verbonden met de verkoop van de bundels 1, 2, 3, 5 en 6, terwijl het tweede verbonden was met de verkoop van bundel 4. De hoeveelheid kapitaal bleef tot het minimum beperkt en was berekend om te voldoen aan de wettelijke kapitaalvereisten voor het commerciële segment na de verliezen die voortgekomen zijn uit de verkoop.
- (65) In verband met de in het kader van de herstructurering verleende standby-liquiditeitsfaciliteit heeft Letland verklaard dat de steun voor het commerciële segment van tijdelijke aard was om de gecontroleerde verkoop te verzekeren. Door de beperkte omvang en de tijdelijke aard waren potentiële verstoringen van de concurrentie volgens Letland beperkt tot het minimum.
- (66) Ten slotte heeft Letland toegezegd monitoringverslagen in te dienen over de herstructurering van MLB, onder meer over de liquidatie van niet-verkochte commerciële activiteiten en een ex-postevaluatie van de vereffening.

5. BEOORDELING VAN DE MAATREGELEN

5.1. Bestaan van steun in de zin van artikel 107, lid 1, van het Verdrag

- (67) Zoals bepaald in artikel 107, lid 1, van het Verdrag zijn maatregelen van de staten of in welke vorm ook met staatsmiddelen bekostigd, die de mededinging door begunstiging van bepaalde ondernemingen of bepaalde producties vervalsen of dreigen te vervalsen, onverenigbaar met de interne markt, voor zover deze steun het handelsverkeer tussen de lidstaten ongunstig beïnvloedt, tenzij anders is bepaald.

Begunstigden van de steun

- (68) Zoals opgemerkt in overweging 145 van het inleidingsbesluit moet bij de beoordeling van de maatregelen om vast te stellen of deze staatssteun vormen, een onderscheid worden gemaakt tussen de huidige en toekomstige bankactiviteiten inzake ontwikkeling van MLB enerzijds en de residuele commerciële activiteiten die MLB tijdens de overgangperiode (van uitdoving) ontplooit anderzijds. De Letse autoriteiten hebben gegevens ingediend om aan te tonen hoe de maatregelen het ene of het andere segment begunstigten.
- (69) Het toepassingsgebied van het onderhavige besluit omvat alleen maatregelen die verleend zijn aan het commerciële gedeelte van MLB. De voorwaarden voor de operationele werking van de ontwikkelingsafdeling van MLB, die naar verwachting zal worden voortgezet door een nog op te richten ontwikkelingsinstelling, zal beoordeeld worden in een afzonderlijk besluit.
- (70) Bijgevolg zal in het onderhavige besluit alleen een beoordeling worden gegeven van de maatregelen die Letland heeft verleend ten gunste van het commerciële gedeelte van MLB, voor zover deze vereist waren voor de herstructurering van het commerciële segment van MLB.

- (71) Opgemerkt zij dat voor de beoordeling van de maatregelen ten gunste van het commerciële segment van de bank moet worden nagegaan of en in hoeverre de economische activiteit wordt voortgezet of ontbonden na de verkoop van de commerciële activa en passiva ⁽¹⁾. In dit verband komt de Commissie tot de bevinding dat met de verkoop van de bundels 3A (aan een particuliere investeerder), 3B en 4 (aan de LPA voor geleidelijke uitdoving) tegen 30 juni 2013 deze economische activiteiten van het vroegere commerciële gedeelte van MLB ontbonden zijn. Voorts zij vermeld dat een groot deel van de activa die voorheen door Hipo Fondi werden beheerd, door middel van een verkoop van activa, afzonderlijk van deze onderneming werd verkocht. De Commissie is van oordeel dat de verkoop in bundels, waardoor verschillende kopers de kans kregen een bod uit te brengen op afzonderlijke gedeelten van commerciële activa en passiva van MLB, daadwerkelijk bijdraagt tot de vereffening van de commerciële activiteiten van MLB. Hierbij zij aangestipt dat de bank meer dan eens pogingen tot verkoop heeft ondernomen voor de niet-verkochte activa die uiteindelijk aan de LPA zullen worden overgedragen, door de bundels te herverpakken en door opnieuw over de offertes te onderhandelen met potentiële investeerders. MLB lijkt derhalve alle beschikbare kansen op de markt te hebben uitgeput om deze activa van zeer slechte kwaliteit te verkopen tegen een redelijke prijs, dat wil zeggen tegen een prijs die hoger is dan de economische waarde op lange termijn, zoals geraamd door een gereputeerde externe deskundige.
- (72) Met betrekking tot de aanvullende activiteiten van commerciële aard van MLB heeft Letland met voldoende informatie aangetoond dat deze reeds stopgezet zijn of op korte termijn zullen worden stopgezet. De lege vennootschap Hipo Fondi, die na de verkoop van de door haar beheerde activa zal blijven bestaan, zal in de komende maanden worden verkocht, de handel in effecten zal worden stopgezet en RIS als zuivere holdingmaatschappij die op dit ogenblik participaties in Hipo Fondi en twee vennootschappen in insolventieprocedure bezit, zal worden vereffend. Volgens de planning zal de banklicentie van MLB tegen 31 december 2013 zijn ingetrokken.
- (73) Hipolizings van haar kant werd als juridische entiteit verkocht door middel van een aandelentransactie. Letland heeft verklaard dat Hipolizings geen rechtstreeks voordeel heeft gehaald uit welke steun dan ook aan haar moedermaatschappij MLB ⁽²⁾. Wat de in de overwegingen 165 tot en met 170 van het inleidingsbesluit beschreven maatregel voor potentiële activaondersteuning betreft, zij vermeld dat de slechtste activa van MLB vóór de verkoop van Hipolizings intern aan HipoNIA waren overgedragen. In het inleidingsbesluit concludeerde de Commissie dat een dergelijke interne overdracht van activa alleen een maatregel voor ondersteuning van probleemactiva ten gunste van Hipolizings en Hipo Fondi kon vormen indien en voor zover deze ondernemingen geprofiteerd hebben van deze overdrachten. Aangezien Letland heeft bevestigd dat er geen activa werden overgedragen van Hipolizings aan HipoNIA, kan worden geconcludeerd dat Hipolizings geen steun voor activa heeft ontvangen die haar activiteiten rechtstreeks begunstigen. Zoals erkend door Letland, kan echter niet worden uitgesloten dat Hipolizings in beperkte mate voordeel heeft gehaald uit de steun aan MLB voor zover de bestaande contractuele regelingen van Hipolizings niet onverwacht zijn beëindigd en het niet nodig was de onderneming door een noodlijdende eigenaar te laten verkopen. De Commissie concludeert derhalve dat Hipolizings heeft geprofiteerd van de aan MLB verleende steun, weliswaar op indirecte wijze en bijgevolg in zeer beperkte mate.
- (74) Met betrekking tot Hipo Fondi constateert de Commissie dat deze onderneming aan haar minderheidsaandeelhouder werd verkocht en niet meer dan een lege vennootschap was. Letland heeft bevestigd dat de resterende door Hipo Fondi beheerde particuliere portefeuilles en gesloten beleggingsfondsen reeds zijn gesloten, afgesloten zullen worden of afgewikkeld zullen worden. Daarnaast heeft Letland de toezegging gedaan [...].
- (75) Op basis van het voorgaande kan worden geconcludeerd dat Hipo Fondi alleen als lege vennootschap zal blijven bestaan met ten minste voor enige tijd geen echte activiteiten. Aangezien de lege vennootschap een einde maakt aan de activiteiten die voorheen door Hipo Fondi als dochteronderneming van MLB werden ontplooid, en niet onmiddellijk nieuwe activiteiten zal ontwikkelen, kan worden geconcludeerd dat er geen continuïteit is tussen Hipo Fondi, de onderneming die deel uitmaakte van de MLB-groep, en de nieuwe entiteit, namelijk de onderneming Hipo Fondi met een of meer nieuwe eigenaars die in dat geval nieuwe economische activiteiten zal ontplooiën. Derhalve kan de lege vennootschap Hipo Fondi niet worden geacht voordeel te halen uit de voorheen aan MLB verleende steun.
- (76) Wat HipoNIA betreft, deze onderneming zal de activa van het voormalige commerciële segment van MLB in run-downmodus bevatten en zal slechts voor beperkte duur operationeel zijn. Volgens vaste rechtspraak kunnen maatregelen die de liquidatie van commerciële activiteiten tot doel hebben, echter nog steeds steun vormen ⁽³⁾.

⁽¹⁾ Zie overweging 153 van het inleidingsbesluit.

⁽²⁾ Zie overweging 60.

⁽³⁾ Zie bijvoorbeeld de besluiten van de Commissie van 25 oktober 2010 in zaak N 560/09, Aid for the liquidation of Fionia Bank (PB C 76 van 10.3.2011, blz. 3), 23 april 2010 in zaak N 194/09, Liquidation aid to Bradford & Bingley (PB C 143 van 2.6.2010, blz. 22), en 5 november 2008 in zaak NN 39/08, Liquidation aid to Roskilde bank (PB C 12 van 17.1.2009, blz. 3).

- (77) Met betrekking tot de ondernemingen die bundels hebben gekocht, constateert de Commissie op basis van door Letland ingediende informatie dat het verkoopproces is verlopen op open en niet-discriminerende wijze, onder marktvorwaarden en met het doel de prijzen voor specifieke bundels te maximaliseren.
- (78) Met betrekking tot de overdracht van HipoNIA onder de marktwaarde bevestigt de Commissie de voorlopige conclusie van het inleidingsbesluit, namelijk dat de koper, de LPA, niet kan worden beschouwd als begunstigde van de steun aangezien deze geen economische activiteiten uitoefent en slechts een agentschap van de Letse staat is ⁽¹⁾.
- (79) Op basis daarvan is de Commissie van oordeel dat er geen steun is verleend aan ondernemingen die opgetreden zijn als koper van de commerciële activa en passiva van MLB.
- (80) Er wordt geconcludeerd dat na de verkoop van alle bundels die de voormalige — thans beëindigde — commerciële activiteiten van MLB omvatten, de steunmaatregelen alleen tot voordeel strekken van die commerciële activiteiten van MLB welke na de verkoop door HipoNIA en Hipolizings worden voortgezet.

Steunmaatregelen

- (81) Zoals verklaard in overweging 73, heeft Hipolizings (weliswaar in beperkte mate) voordeel genoten van de aan MLB verleende steun. Zoals hierboven vermeld, was het niet nodig haar contractuele regelingen onverwacht te beëindigen en hoefde de onderneming niet in een noodverkoop van de hand te worden gedaan. Hetgeen had kunnen leiden tot afbraakprijzen. De beperkte aard van het voordeel of het feit dat het niet kan worden gecijferd, doet niet af aan de beoordeling van de Commissie hieromtrent.
- (82) Aangezien Hipolizings in de financiële sector actief is, kan elk voordeel uit staatsmiddelen dat haar activiteiten begunstigt, de handel binnen de Unie nadelig beïnvloeden en de concurrentie verstoren. Daarom moet worden aangenomen dat de maatregelen die haar activiteiten begunstigen, de concurrentie kunnen verstoren en de handel tussen lidstaten nadelig kunnen beïnvloeden. Het voordeel werd verstrekt door staatsmiddelen en is selectief aangezien het slechts één financiële groep begunstigt.
- (83) Op basis van het voorgaande concludeert de Commissie dat het aan Hipolizings verleende indirecte voordeel dat door middel van steunmaatregelen aan MLB is verstrekt, staatssteun in de zin van artikel 107, lid 1, van het Verdrag vormt.
- (84) Wat betreft de aan HipoNIA verleende liquiditeitsmaatregel, die gedurende de herstructureringsfase wordt gehandhaafd, weliswaar voor een hoger bedrag, is in het inleidingsbesluit reeds vastgesteld dat de maatregel staatssteun vormt. De Commissie ziet geen reden om haar vorige beoordeling te veranderen op basis van het hogere bedrag van liquiditeitssteun. Het gewijzigde bedrag van de maatregel doet niets af aan de kwalificatie ervan als steun. De Commissie concludeert derhalve dat de liquiditeitssteun ten belope van 71 miljoen LVL aan HipoNIA staatssteun vormt.
- (85) Wat andere steunmaatregelen voor MLB, de moedermaatschappij van HipoNIA, betreft, leidt het hieruit voortvloeiende voordeel niet tot begunstiging van HipoNIA. Alle deze andere steunmaatregelen voor MLB hadden als doel en als gevolg de activiteiten van MLB te ondersteunen voor een langere termijn dan mogelijk zou zijn geweest in het geval van onmiddellijke insolventie en vereffening. Toen deze maatregelen aan MLB werden verleend, was HipoNIA binnen de MLB-groep actief als onderneming voor het beheer van slechte activa. Aangezien de activiteiten van HipoNIA beperkt waren tot de onverwijld vereffening van activa zonder voorschotten te verlenen aan de cliënten, was dit een integraal onderdeel van het vereffeningsproces. Indirecte steun uit andere steunmaatregelen voor het commerciële segment van MLB kan derhalve worden uitgesloten in het geval van HipoNIA.

5.2. Verenigbaarheid van de steun met de interne markt

- (86) Aangezien in deel 5.1 was vastgesteld dat de liquiditeitsmaatregel voor HipoNIA en het indirecte voordeel voor Hipolizings uit de aan MLB verleende steunmaatregelen staatssteun in de zin van artikel 107, lid 1, van het Verdrag vormt, moet de verenigbaarheid hiervan met de interne markt worden beoordeeld.

⁽¹⁾ Zie overweging 158 van het inleidingsbesluit.

5.2.1. Rechtsgrondslag voor de beoordeling van de verenigbaarheid

- (87) In de overwegingen 177 tot en met 180 van het inleidingsbesluit is reeds vastgesteld dat de steunmaatregelen ten voordele van de commerciële activiteiten van MLB moeten worden beoordeeld op basis van artikel 107, lid 3, onder b), van het Verdrag en in het bijzonder de herstructureringsmededeling van de Commissie.

5.2.2. Verenigbaarheid van de steunmaatregel met de herstructureringsmededeling

Herstel van de levensvatbaarheid van economische activiteiten van MLB voortgezet door Hipolizings na de verkoop

- (88) De herstructureringsmededeling bevestigt in overweging 17 dat verkoop van een (deel van een) noodlijdende financiële instelling aan een derde kan bijdragen tot het herstel van de levensvatbaarheid op lange termijn.
- (89) Hipolizings is verkocht aan Swedbank Lizings, de grootste leasemaatschappij in Letland (met een marktaandeel van 22 %). Deze is nauw geïntegreerd in de algemene bankactiviteiten van Swedbank. Op 13 mei 2013 is de kredietbeoordeling van Swedbank door Moody's verhoogd tot A1. De activiteiten van de groep vertonen gunstige resultaten op het gebied van rentabiliteit (met een rendement op eigen vermogen van 16,9 % in 2012 en 13,8 % in Q1 van 2013 ⁽¹⁾) met een tier 1-kernkapitaalratio van meer dan 15 %. De activiteiten van Hipolizings vormen een zeer klein gedeelte van de activa van de Swedbank-groep (ongeveer 0,05 %).
- (90) Op basis van het voorgaande concludeert de Commissie dat de economische activiteiten van MLB, voortgezet door Hipolizings na de verkoop aan Swedbank Lizings en geïntegreerd in de Swedbank-groep, levensvatbaar zijn.

Gecontroleerde liquidatie van niet-verkochte commerciële activiteiten

- (91) Letland heeft bevestigd dat HipoNIA, die leningportefeuilles van MLB heeft gekocht, geen aanvullende financiering aan haar cliënten verleent. Voorts heeft Letland toegezegd monitoringverslagen over de liquidatie van niet-verkochte commerciële activiteiten in te dienen alsmede een ex-postevaluatie van de vereffening.
- (92) De Commissie komt tot positieve bevindingen over de inspanningen van Letland en MLB om alle verkoopbare commerciële activiteiten te verkopen, tenzij dit volgens de beoordeling van een gereputeerde externe adviseur economisch gezien minder gunstig is dan de activiteiten op termijn te laten uitdoven.
- (93) Op basis van het voorgaande concludeert de Commissie dat de twijfels in het inleidingsbesluit zijn weggenomen en dat in het onderhavige geval voldaan is aan de vereisten van de herstructureringsmededeling met betrekking tot de gecontroleerde liquidatie van de bedrijfsactiviteiten.

Steun beperkt tot het noodzakelijke minimum/eigen bijdrage

- (94) In het inleidingsbesluit is reeds geconcludeerd dat het basisscenario waarin de verkoopstrategie voorziet, garandeert dat de steun die noodzakelijk is voor de uitdoving van de commerciële activiteiten van MLB, tot een minimum beperkt blijft ⁽²⁾. De daadwerkelijke uitvoering van dit plan leidt niet tot een andere beoordeling.
- (95) Voorts is in het inleidingsbesluit ook geconcludeerd dat de commerciële activiteiten van MLB worden stopgezet door middel van een verkoop, hetgeen garandeert dat de bank zoveel mogelijk met eigen middelen bijdraagt aan de herstructurering ⁽³⁾.

⁽¹⁾ Bron: http://www.swedbank.com/idc/groups/public/@i/@sbg/@gs/@ir/documents/financial/cid_900555.pdf.

⁽²⁾ Zie overweging 210.

⁽³⁾ Zie overwegingen 211 en 212.

Voorkomen van onrechtmatige verstoring van de mededinging

- (96) Zoals in het inleidingsbesluit reeds is aangegeven, leiden het tijdig afzonderen en afstoten van dochterondernemingen van MLB door de bank alsook het opsplitsen van de bank in verschillende bundels vóór de verkoop ertoe dat de onrechtmatige concurrentieverstoringen ten gevolge van de steun worden beperkt. Het oordeel hierover is dan ook positief ⁽¹⁾.
- (97) Aangezien de verkoop is afgerond, zijn de twijfels weggenomen die in het inleidingsbesluit bestonden over het tempo van het verkoopproces.
- (98) Nu Letland bevestigd heeft dat er geen voorschotten zullen worden verleend op de bestaande leningen van HipoNIA, zijn ook de twijfels weggenomen die dienaangaande in het inleidingsbesluit waren gerezen.
- (99) Met betrekking tot Hipolizings had de Commissie in het inleidingsbesluit voorlopig geoordeeld dat de maatregelen om concurrentieverstoringen ten gevolge van de haar verleende steun tegen te gaan, passend waren. Nu Letland bevestigt dat Hipolizings geen directe steun heeft genoten, kunnen deze voorlopige bevindingen van de Commissie nu worden bevestigd. Voorts [...] Hipolizings. [...] Gelet op de beperkte marktaanwezigheid van Hipolizings (met een marktaandeel van 5 %) en de beperkte ontvangen steun, die alleen van indirecte aard is, is er sprake van passende maatregelen ter beperking van de concurrentieverstoringen, hoofdzakelijk door tijdige verkoop door MLB.

5.2.3. Conclusie betreffende de verenigbaarheid

- (100) Gelet op het voorgaande komt de Commissie tot de bevinding dat het herstructureringsplan van MLB en de tenuitvoerlegging ervan tot op heden met betrekking tot de commerciële activiteiten van MLB voldoet aan alle voorwaarden waarin de herstructureringsmededeling voorziet.

6. CONCLUSIE

- (101) De Commissie oordeelt dat de liquiditeitssteun voor een bedrag van 71 miljoen LVL die Letland in juni 2013 aan MLB (in de rechtspersoon van HipoNIA) heeft verleend, en het indirecte voordeel dat aan Hipolizings is verleend ten gevolge van de aan MLB verleende herstructureringsmaatregelen, staatssteun vormen in de zin van artikel 107, lid 1, van het Verdrag.
- (102) De Commissie oordeelt dat Letland de aanvullende liquiditeitssteun ten bedrage van 11 miljoen LVL in strijd met artikel 108, lid 3, van het Verdrag onrechtmatig ten uitvoer heeft gelegd. Niettemin is de Commissie van oordeel dat de maatregel samen met de oorspronkelijke liquiditeitssteun van 60 miljoen LVL aan HipoNIA verenigbaar met interne markt is overeenkomstig artikel 107, lid 3, onder b), van het Verdrag.
- (103) De Commissie is eveneens van oordeel dat het aan Hipolizings verleende indirecte voordeel dat voortspuit uit de aan MLB verleende herstructureringsmaatregelen, verenigbaar met de interne markt is overeenkomstig artikel 107, lid 3, onder b), van het Verdrag.

HEEFT HET VOLGENDE BESLUIT VASTGESTELD:

Artikel 1

De staatssteun die Letland aan MLB heeft verleend in de vorm van liquiditeitssteun voor HipoNIA ten belope van 71 miljoen LVL, en het indirecte voordeel dat aan Hipolizings is toegekend door de aan MLB verleende herstructureringsmaatregelen, zijn verenigbaar met de interne markt.

⁽¹⁾ Zie overweging 219 van het inleidingsbesluit.

Artikel 2

Dit besluit is gericht tot de Republiek Letland.

Gedaan te Brussel, 17 juli 2013.

Voor de Commissie
Joaquín ALMUNIA
Vicevoorzitter
